

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou v právní věci

žalobců: a) **P. B.** („žalobce“)
b) **E. B.** („žalobkyně“)
c) **S. B.** („nezletilá žalobkyně“)
všichni státní příslušnost: Ruská federace
všichni t. č. pobytem Pobytové středisko Zastávka, Havířská 514, 664 84
Zastávka
všichni zastoupeni Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s., se sídlem
Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 27. 1. 2021, č. j. OAM-109/ZA-ZA11-D02-R2-2020, a č. j. OAM-110/ZA-ZA11-D02-R2-2020,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2021, č. j. OAM-109/ZA-ZA11-D02-R2-2020, a č. j. OAM-110/ZA-ZA11-D02-R2-2020, *se ruší* a obě věci *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobcům *se nepřiznává* právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Předmětem sporu jsou dvě otázky: (1) zda měl žalovaný převzít odpovědnost za posouzení žádostí žalobců o mezinárodní ochranu namísto jinak příslušného Španělska; (2) zda ve vztahu ke Španělsku existují závažné důvody se domnívat, že tam dochází k systémovým nedostatkům přijímacích podmínek pro zranitelné osoby, které brání jejich přemístění.

Žalobci jsou totiž společně zranitelní coby rodina s nezletilým dítětem. Žalobkyně je pak zranitelnou osobou sama o sobě. Je těhotná. Na krajském soudu proto bylo, aby posoudil, zda pro ně přijímací podmínky ve Španělsku jako pro zranitelné osoby nepředstavují reálnou hrozbu špatného zacházení.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Krajský soud již ve věci žalobců jednou rozhodoval. Na podzim loňského roku rozsudkem ze dne 21. 9. 2020, č. j. 41 Az 21/2020-83 („první rozsudek krajského soudu“) zrušil předcházející rozhodnutí žalovaného. Podle něj mělo příslušnost k rozhodnutí o žádostech žalobců o mezinárodní ochranu Španělsko. Krajský soud žalovanému uložil, aby se zabýval možnostmi převzít odpovědnost za posouzení žádostí žalobců z humanitárních důvodů a z důvodu solidarity podle čl. 17 nařízení č. 604/2013 („nařízení Dublin III“). Žalovaný měl zvážit zranitelnost žalobců a azylový příběh žalobce, jehož bratr získal v ČR azyl podle § 12 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“). Kromě toho měl žalovaný při úvahách nad použitím čl. 17 nařízení Dublin III (také „diskreční ustanovení“) zohlednit probíhající pandemii nemoci Covid-19. Podle krajského soudu nebylo s ohledem na nízký věk nezletilé žalobkyně, narozené v srpnu 2018, vhodné přemísťovat žalobce do jiného státu, kde je mnohem více žadatelů o mezinárodní ochranu, pokud se žalovaný nevypořádal s podmínkami v zařízeních pro rodiny s malými dětmi ve Španělsku. Žalovaný si k této otázce ani neopatrčil podklady. Těmito skutečnostmi se měl proto v nových rozhodnutích zabývat.
3. Žalovaný po prvním rozsudku krajského soudu dne 27. 10. 2020 požádal Španělsko o individuální záruky pro žalobce. V reakci z téhož dne však Španělsko žalovanému zaslalo odkaz na webové stránky s bližšími informacemi o přijímacích podmínkách žadatelů o azyl („odpověď na žádost o individuální záruky“). Zdůraznilo, že tyto podmínky včetně ubytování a jiné pomoci poskytuje jen žadatelům o azyl, nikomu jinému. Individuální záruky tedy neposkytlo. Žalovaný si také obstaral nové podklady k posouzení přijímacích podmínek ve Španělsku. Konkrétně Informaci OAMP – Španělsko ze dne 12. 11. 2020 o azylovém systému, řízení o mezinárodní ochraně, azylové legislativě, zranitelných osobách, dublinských navrátilcích, azylových střediscích, přijímacích podmínkách, zajišťování a azylových a dublinských statistikách („Informace o Španělsku“).
4. Z Informace o Španělsku plyne, že síť přijímacích středisek provozovaných státem měla kapacitu 1.710 míst (k březnu 2019). Síť provozovaná nevládními organizacemi měla kapacitu dalších 8.000 míst (v roce 2018). Ubytování v přijímacích střediscích zohledňuje práva rodiny. Mohou bydlet společně. *Informace o Španělsku uvádí, že podle platné legislativy azylová střediska negarantují zvláštní zacházení zranitelným skupinám osob.* Výjimkou je možné prodloužení maximální délky pobytu na 24 měsíců, namísto 18 měsíců. Zranitelní žadatelé se ubytovávají ve standardních zařízeních. V rámci možností daného zařízení se přihlíží k jejich zranitelnosti. Specializované služby se poskytují mimo zařízení.
5. Informace o Španělsku dodává, že v rámci prvotního přijetí žadatelé získávají základní zabezpečení (dočasné ubytování, strava, nezbytná zdravotní péče). Poté mají v první fázi přijímacího procesu nárok na ubytování v přijímacích střediscích a stravu, hygienické pomůcky, sociální a kulturní asistenci a orientaci i další služby. Ve druhé fázi přijímacího procesu jim stát hradí ubytování v soukromí a poskytuje jim sociálně-integrační služby a poradenství. Finanční podporu získávají žadatelé v první fázi přijímacího procesu (dospělí

51,6 euro, závislí nezletilí 19,06 euro). Ve druhé fázi už dostávají jen účelové příspěvky. Z Informace o Španělsku také plyne, že v roce 2019 žadatelé o mezinárodní ochranu podali ve Španělsku 117.800 žádostí. K 17. 3. 2020 pak Španělsko pozastavilo dublinské transfery kvůli pandemii. Celá Informace o Španělsku stojí hlavně na dokumentu *Country Report: Spain* z *Asylum Information Database* z dubna 2020. Informace v ní jsou aktuální ke konci roku 2019 („zpráva AIDA 2020“; dostupná zde: <https://bit.ly/3dPLt69>).

6. Dne 23. 11. 2020 žalovaný provedl nový pohovor se žalobkyní. Informoval ji, že napsal do Španělska ohledně ubytování, které jim tam v případě podané žádosti o mezinárodní ochranu poskytnou. Žalobkyně uvedla, že se budou s rodinou snažit zůstat v ČR až do poslední možnosti odvolání. Podmínky ubytování nejsou jediným důvodem, proč nechtějí do Španělska. Četli plno informací na internetu. V ČR bydlí jejich rodina (bratr žalobce a jeho manželka se dvěma dětmi), se kterou je psychologicky a emocionálně komfortnější zůstat. Dalším důvodem je zdravotní stav žalobce. Ve Španělsku je horko. A žalobce trpí cévní chorobou, která neumožňuje dlouhodobý pobyt v takových podmínkách. Zdravotní zprávu o stavu žalobce neměla žalobkyně u sebe. Kromě toho hraje roli jazyk. Čeština a ruština jsou si podobné. V neposlední řadě žalobkyně upozornila na pandemii. V říjnu bylo ve Španělsku více než milion nemocných. Hodně se tam demonstruje. Lidé na demonstracích jsou agresivní. Španělsko mělo k vyřízení 133.000 žádostí o mezinárodní ochranu a ČR jen 775. Proto se ptala, zda by tu jejich nešlo vyřídit tu.
7. Ve stejný den provedl žalovaný pohovor i se žalobcem. Nad rámec toho, co uvedla žalobkyně, žalobce zdůraznil, že jeho prioritou je zůstat s rodinou, aby měl nablízku svého bratra a jeho dcera mohla vyrůstat s bratrancem a sestřenicí. S bratrem jsou si velmi blízcí. Jsou od sebe jen rok. Celý život strávili spolu. Viděli se dennodenně. Žalobce má plán do budoucna být trenérem bandy hokeje, který s bratrem hraje. Ve Španělsku se tento sport nehraje. Žalobce dodal, že trpí cévní dystonií. Horké prostředí může způsobit, že se mu bude motat hlava. V ČR žádná vyšetření nepodstoupil. K možnosti vrátit se do Ruska uvedl, že by jej tam nejspíš zadrželi policisté. Vysvětloval také, jak a proč žalobci získali španělské vízum, které jim doporučil zprostředkovatel.
8. Žalobci poté dostali možnost seznámit se se spisem a vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Této možnosti dne 8. 1. 2021 využili. Požádali žalovaného o využití diskrečního ustanovení. Poukazovali na nedostatky azylového systému ve Španělsku, které plynuly i z Informace o Španělsku. Pokud tam žadatelé podali cca 118.000 žádostí o mezinárodní ochranu a celková kapacita azylových středisek činí cca 10.000 míst, svědčí to o systémových nedostacích a nevhodnosti jejich přemístění. Z podkladů včetně odpovědi Španělska na žádost o individuální záruky neplyne, že konkrétně žalobci dostanou ubytování. Žalobci dodávali, že z podkladů plynou nedostačující podmínky ubytování žadatelů o azyl. Kromě toho žalobci poukazovali na své rodinné vazby v ČR. A navrhli doplnění dalších konkrétních podkladů.
9. Žalovaný poté vydal rozhodnutí ze dne 27. 1. 2021, č. j. OAM-109/ZA-ZA11-D02-R2-2020, a č. j. OAM-110/ZA-ZA11-D02-R2-2020 („rozhodnutí žalovaného“). Shledal žádosti žalobců nepřijatelnými a řízení zastavil. Za příslušný stát k posouzení jejich žádosti nadále považoval Španělsko. Zabýval se otázkou systémových nedostatků. Uvedl, že neexistuje žádné rozhodnutí evropských či mezinárodních orgánů, které by je deklarovalo. Poukázal na skutečnost, že ve Španělsku ročně žádají desítky tisíc osob o mezinárodní ochranu, což svědčí o tom, že není třeba mít z tamějšího systému obavy. Žalobcům tam nehrozí nelidské

či ponižující zacházení, což plyne i z Informace o Španělsku. Impulzem pro příchod žalobců do ČR bylo udělení mezinárodní ochrany bratrovi žalobce. Nikdy zde nežádali o víza. Žalobci nemohou očekávat přiznání statusu uprchlíka jen proto, že mezinárodní ochranu získal bratr žalobce. Žalovaný také upozorňuje, že Španělsko je vstupním státem do Evropy. Úspěšnost žadatelů o mezinárodní ochranu je tam mnohem vyšší než v ČR.

10. K námitce, že Španělsko nemá v přijímacích střediscích tolik lůžek, kolik je žadatelů o mezinárodní ochranu, žalovaný odpověděl, že to platí i pro ČR. Podklady ve spisu hodnotí ubytování kladně. Zdravotní důvody žalobce jej neohrožují na životě. Jeho přemístění nevyžaduje speciální podmínky. Se svou chorobou se ani nijak neléčí. Pandemie pak není důvodem pro přerušování přemísťování osob. Součástí přemísťování jsou povinné PCR testy 72 hodin před transferem. ČR žadatele do příslušných zemí včetně Španělska přemísťuje v rámci šestiměsíčních lhůt. České soudy také potvrzovaly přemístění žadatelů do Španělska. Žalovaný proto konstatoval, že nenašel důvod pro uplatnění čl. 17 nařízení Dublin III.

III. Žaloba

11. Žalobci namítají, že žalovaný nezhodnotil dostatečně použití diskrečního ustanovení. Úvahu o aplikaci čl. 17 odst. 1 nařízení Dublin III je namístě učinit, pokud z okolností případu plyne, že je hodný zvláštního zřetele. Nejvyšší správní soud uvedl, že diskreční ustanovení lze použít zejména z humanitárních důvodů a z důvodu solidarity, aby bylo možné sloučit dohromady rodinné příslušníky, příbuzné nebo jiné členy rodiny. Žalovaný v těchto případech má povinnost své rozhodnutí řádně odůvodnit.
12. Žalobci mají za to, že jejich případ hodný zvláštního zřetele je. *Jsou jako rodina s nezletilým dítětem zranitelnými žadateli o mezinárodní ochranu.* Mají v ČR rodinné zázemí, o které se mohou opřít. Pro účely čl. 17 nařízení Dublin III pak mají význam rodinné vazby odlišné od těch, s nimiž počítá definice rodinného příslušníka. Proto i přítomnost vzdálenějších příbuzných na území předávajícího státu hraje roli. Důvody, pro které jednotliví členové rodiny podali své žádosti o mezinárodní ochranu v ČR, jsou úzce provázány. Mají souvislost s politickou činností některých z nich. Rusko totiž přisuzuje opoziční názor i zbytku rodiny. V konkrétních okolnostech této věci je transfer do Španělska řešením iracionálním, nepřiměřeným a způsobujícím zbytečné náklady i obtíže všem stranám. Pokud by žalobci uspěli se žádostí o mezinárodní ochranu ve Španělsku, pravděpodobně by se co nejdříve poté snažili o přesídlení do ČR. Jedním z účelů, jimž čl. 17 nařízení Dublin III podle preambule (bod 17) slouží, je solidarita mezi členskými státy. Cílem nařízení Dublin III je rovnoměrné rozložení břemene mezi členské státy, aby některé státy v porovnání s ostatními nečelily mnohem většímu náporu žadatelů o mezinárodní ochranu. Španělsko je spolu s Německem a Francií ve trojici nejzatíženějších států EU. Přetížený španělský systém se nemůže vypořádat s tolika žádostmi o mezinárodní ochranu.
13. Žalovaný nepřezkoumatelně konstatuje, že jde o vstupní stát, kde mnoho žadatelů žádá o mezinárodní ochranu. Nevypořádal dostatečně ani námitku na nepřiměřenou délku řízení o žádostech o mezinárodní ochranu ve Španělsku. Španělsko navíc stále těžce zasahuje epidemie Covid-19. Rozhodnutí žalovaného stojí pouze na úvaze, že žalobci nejsou rodinnými příslušníky vůči zbytku své rodiny ve smyslu nařízení Dublin III a Španělsko akceptovalo svoji příslušnost kvůli jejich dřívějšímu vízu. A proto se musí postupovat podle čl. 12 nařízení Dublin III. Slepé lpění na transferu do Španělska je za daných podmínek přepjatým formalismem. Rozhodnutí žalovaného směřují proti zásadám

dublinského procesu (zachování jednoty rodiny, racionalita přijatých řešení, solidarita mezi členskými státy) a duchu nařízení Dublin III. Žalovaný proto měl aplikovat diskreční ustanovení.

14. Žalobci dále namítají nedostatečné posouzení otázky, zda ve Španělsku nedochází k systémovým nedostatkům (čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III). *Speciálně ve vztahu k podmínkám přijetí rodin s malými dětmi.* Žalovaný měl shromáždit relevantní podklady, aby mohl tuto otázku posoudit. Důkazní břemeno ohledně neexistence systémových nedostatků nese primárně on. Těmto svým povinnostem však nedostál. Provedl pohovor, vyžádal si nezískané individuální záruky a do spisu založil Informaci o Španělsku. Z rozhodnutí žalovaného není jasné, co konkrétně žalovaný z Informace o Španělsku čerpal (kromě jedné věty, že „se ubytování ve Španělsku hodnotí kladně“). To je však zavádějící. Ve zprávě AIDA 2020 se uvádí pouze to, že nikdo nehlásil špatné podmínky, protesty či stávky ubytovaných. Žalovaný opomněl zohlednit ty části zprávy AIDA 2020, které pojednávají o nedostacích v ubytovávání žadatelů o azyl ve Španělsku.
15. Žalobci pak s odkazem na zprávu AIDA 2020 namítají, že v průběhu roku 2019 byly zaznamenány nedostatky přijímacího systému. Španělský ombudsman označil tento systém za „mizerný“ a vyzval příslušné úřady k nápravě. V zemi probíhaly protesty a stávky zaměstnanců sociálních služeb proti tomu, že žadatelé o azyl jsou celé měsíce bez finančních prostředků a bez domova. O situaci mnoha žadatelů o azyl ponechaných bez domova (včetně dětí a handicapovaných osob) informovala i média. Samotní žadatelé o azyl v této věci podali stížnosti. Poskytování nouzových služeb v Madridu se zhroutilo. Problém bezdomovectví žadatelů o azyl v Madridu přetrvával i na počátku roku 2020. Mnoho žadatelů o azyl musí spát na ulicích navzdory nízkým teplotám. Noclehárny pro bezdomovce jsou přeplněné. Je s podivem, že tyto části zprávy AIDA 2020 žalovaný přehlédl. Informace o Španělsku proto není dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí. Žalovaný ostatně jen obecně konstatuje, že neví o rozhodnutí poukazujícím na problémy ve Španělsku, které je členem EU a dodržuje lidskoprávní závazky. Není zřejmé, zda se žalovaný věnoval aktuálním podmínkám přijetí rodin s dětmi.
16. Žalovaný se nezabýval ani mediálně známými případy vyloučení několika rodin z azylového systému kvůli vzdání se nároku na ubytování po odchodu ze Španělska. Nevěnoval se ani rozsudku Vrchního soudu v Madridu, na jehož základě příslušné ministerstvo vydalo pokyn, aby žadatelé o azyl navracení podle nařízení Dublin III měli zaručený přístup k přijímacím podmínkám. Žalovaný se měl zabývat tím, zda měl tento rozsudek praktické dopady a vedl ke zlepšení. Přijímací podmínky žadatelů o mezinárodní ochranu ve Španělsku ani zdaleka nejsou tak bezproblémové, jak se žalovaný snaží tvrdit. Konstatování žalovaného, že ani ČR nemá ubytovací kapacity pro všechny žadatele o azyl, nestačí. V ČR žije rodina žalobců, která jim může v případě potřeby vypomoci s ubytováním. To ve Španělsku možné nebude. Stejně manipulativní je ze strany žalovaného jeho argument, že ve Španělsku mají žalobci vyšší šanci na udělení mezinárodní ochrany. Žalobci mají důvodné obavy, že vzhledem k obrovskému náporu na azylový systém Španělska nebude jejich žádost vyřízena řádně a včas. Nepravdivé je i tvrzení žalovaného, že z odpovědi Španělska vyplývá, že žalobci dostanou ve Španělsku ubytování.
17. Kromě námitek týkajících se čl. 3 odst. 2 a čl. 17 nařízení Dublin III žalobci poukazují na procesní pochybení žalovaného. Neprovedl k důkazu spisy rodiny žalobců. Nepřijal také důkaz navrhovanou zprávou *Refugees International* ze dne 27. 7. 2020 („zpráva *Refugees*

International“), protože nebyla v češtině, ale v angličtině. Odpovědnost za zjištění skutkového stavu však vázne na žalovaném. Žalobci mu nemusí servírovat podklady, které si sám nezajistil, ač měl. Kromě toho vedl žalovaný pohovory se žalobci nezákonně. Sdělil jim, že dostanou ve Španělsku ubytování. To ovšem z odpovědi španělských orgánů neplyne.

IV. Vyjádření žalovaného k žalobě

18. Žalovaný nejprve upozornil na vývoj předešlých správních řízení a skutečnost, že žalobci byli držiteli schengenského víza vydaného Španělskem. Žalovaný proto shledal příslušnost Španělska. Přes provedení nových pohovorů a opětovné kompletní posouzení žádostí nenašel důvod, pro který by musel přistoupit k aplikaci čl. 17 nařízení Dublin III. Žalovaný připomíná, že podstatou diskrečního ustanovení jsou především humanitární důvody pro sloučení rodiny či kulturní důvody. Definice rodinného příslušníka v čl. 2 písm. g) nařízení Dublin III se omezuje na manžele, manželku a jejich nezletilé děti. Další členové „širší rodiny“ jsou již separátní jednotkou. Samotný fakt, že bratr žalobce získal v ČR status uprchlíka, nemá proto pro posuzování či „zvrácení“ příslušnosti členského státu relevanci.

V. Vývoj věci v řízení před krajským soudem

19. Krajský soud usnesením ze dne 3. 3. 2021, č. j. 41 Az 6/2021-30, přiznal žalobě odkladný účinek. Žalobci poté sdělili soudu, že nesouhlasí, aby o věci rozhodl bez jednání. Požádali také o ustanovení tlumočníka z ruštiny. Krajský soud proto nařídil jednání na 7. 4. 2021. Usnesením ze dne 9. 3. 2021, č. j. 41 Az 6/2021-43, ustanovil žalobcům tlumočnici.

a) Nové skutečnosti po vydání rozhodnutí žalovaného a jejich dopad na procesní průběh věci

20. Dne 26. 3. 2021 žalobci sdělili soudu informaci o nově zjištěném těhotenství žalobkyně. O této skutečnosti žalovaný v době vydání svých rozhodnutí netušil. Žalobkyně se tím ovšem – nad rámec zranitelného postavení coby členky rodiny s nezletilým dítětem – *sama o sobě* stala *zranitelnou osobu* ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu. To přidává na vážnosti celé věci a hodnocení otázky systémových nedostatků španělského azylového systému a přijímacích podmínek ve vztahu ke zranitelným osobám podle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III.
21. Krajský soud proto shledal, že je namístě zohlednit tuto novou skutečnost při posuzování věci podle skutkového stavu *ke dni rozhodování soudu*. Jak ostatně uvádí bod 19 nařízení Dublin III: „Měly by být stanoveny právní záruky a právo na účinný opravný prostředek, pokud jde o rozhodnutí o přemístění dotyčné osoby do příslušného členského státu, aby byla zaručena *účinná ochrana* jejich práv v souladu zejména s článkem 47 Listiny základních práv EU. *Pro zajištění souladu s mezinárodní právem by měl účinný opravný prostředek proti takovému rozhodnutí zahrnovat jak přezkum toho, jak je uplatňováno toto nařízení, tak přezkum po právní i skutkové stránce v členském státě, do kterého je žadatel přemísťován.*“ Na to navazuje čl. 27 nařízení Dublin III, který garantuje právo na podání účinného opravného prostředku k soudu co do skutkové i právní stránky proti rozhodnutí o přemístění. Z jeho čtení ve spojení s čl. 47 Listiny základních práv EU plyne možnost žadatele o azyl dovolávat se u soudu okolností, které nastaly po přijetí rozhodnutí o přemístění, proti němuž podává opravný prostředek (viz stanovisko generálního advokáta Soudního dvora Rantose ze dne 2. 2. 2021 ve věci C-194/19, *H. A. proti Belgii*, či

„stínové stanovisko“ v dané věci bývalé generální advokátky Soudního dvora Sharpston ze dne 12. 2. 2021, dostupné zde: <https://bit.ly/3gpkUrp>).

22. I podle Nejvyššího správního soudu lze „nutnost přezkumu správního rozhodnutí o přemístění podle *skutkového stavu ke dni rozhodování soudu*, a to přinejmenším *v případech, kdy je posuzována existence systémových nedostatků podle čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III*, dovodit z toho, že jediné tímto způsobem lze zajistit respektování zásady *non-refoulement*, ať již ve smyslu čl. 4 a 19 Listiny základních práv EU, resp. čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, nebo (v poněkud jiné podobě) dle čl. 33 Ženevské úmluvy“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2016, č. j. 5 Azs 195/2016-22).
23. Krajský soud proto zrušil původní termín jednání, který nově stanovil na 12. 4. 2021 (poslední den lhůty pro rozhodnutí ve věci podle § 32 odst. 6 zákona o azylu). Chtěl tím dát účastníkům více času na reakci na výše popsany vývoj. Současně jim uložil, aby se náležitě připravili na dokazování k otázce existence systémových nedostatků španělského přijímacího systému vůči rodinám s dětmi a těhotným ženám. Upozornil je také, že v březnu 2021 vyšla aktualizace zprávy AIDA 2020 s údaji aktuálními k prosinci 2020 [tato nová verze („zpráva AIDA 2021“) je v anglickém jazyce dostupná zde: <https://bit.ly/2P1L7kp>]. Aktuálnější informace z této zprávy o situaci zranitelných osob ve španělském přijímacím systému, s nimiž žalovaný nepracoval a krajský soud je chtěl provést k důkazu, byly dalším důvodem, které krajský soud vedly pro hodnocení věci podle skutkového stavu ke dni rozhodování soudu a výjimečné nepoužití § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“).
24. Krajský soud také s ohledem na vzniklou procesní situaci ustanovil již dříve ustanovenou tlumočnici i k tlumočení z jazyka anglického podle § 26 odst. 1 *in fine* zákona č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích („zákon o tlumočnících a překladatelích“). Krajskému soudu je z jeho činnosti známo, že ustanovená tlumočnice v řízeních vedených žalovaným tlumočí i z angličtiny. Při zajišťování tlumočnicka ze seznamu tlumočnicků a překladatelů by hrozily obtíže (v praxi je s ohledem na časové požadavky tlumočnicků obvyklé jejich ustanovování cca měsíc před jednáním). Kvůli očekávatelné nutnosti překladu nových podkladů v angličtině proto byl tento postup nejvhodnější. Tlumočnice poté požádala o zaslání podkladů k přípravě. Krajský soud jí zaslal zprávu AIDA 2021. Za účelem zajištění svých závazků plynoucích z unijního práva a zásady *non-refoulement* v ní označil relevantní pasáže, které si při vlastní přípravě na jednání označil za připadající v úvahu k důkaznímu přeložení (v závislosti na procesní aktivitě účastníků v jednací síni). Tlumočnice tyto pasáže poté z vlastní iniciativy předložila soudu přeložené v písemné podobě k případnému provedení při jednání.

b) Vyjádření žalovaného k nové situaci

25. Žalovaný se z jednání ve čtvrtek 8. 4. 2021 omluvil. Jako důvod uvedl vyšší množství podaných žalob a omezené personální kapacity. Souhlasil, aby krajský soud věc projednal v jeho nepřítomnosti. Dne 9. 4. 2021 pak krajskému soudu zaslal vyjádření k novým okolnostem věci. Těhotenství žalobkyně nemá podle žalovaného žádnou relevanci pro zákonnost jeho rozhodnutí. Dodnes mu ho nenahlásila. Příslušná pracovnice žalovaného se o něm dozvěděla od kolegů v pobytovém středisku před dvěma týdny náhodou. Transfery těhotných žen se však běžně provádí. Ve Španělsku by žalobkyně ani zbylí žalobci nečelili špatnému zacházení. Žalovaný by španělské orgány o těhotenství

žalobkyně a transferu celé rodiny informoval, aby se na něj mohly připravit. Žalobkyně bude mít podle zprávy AIDA 2021 a zprávy Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu („EASO“) právo na přednostní ubytování v azylovém zařízení. Žalovaný připustil, že zprávy nevládních organizací odhalují některé nedostatky. Stejně nedostatky ovšem odhalují i u jiných zemí EU. U zemí jako Maďarsko a Řecko jde o nedostatky závažné. V případě rodiny žalobců však podle žalovaného neexistují žádné překážky, které by ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III transfer znemožňovaly.

26. Žalovaný pak ke svému vyjádření ze dne 9. 4. 2021 přiložil odpověď na žádost o individuální záruky a zprávu AIDA 2020, které jsou již ve správním spisu. Nepoukázal na konkrétní část zprávy AIDA 2021, ze které podle něj plyne informace o právu na přednostní ubytování žalobců v azylovém středisku ve Španělsku. Ani v té souvislosti nespecifikoval zprávu EASO, kterou měl k tomuto tvrzení na mysli. Žádný nový důkazní návrh oproti obsahu správního spisu nenavrl.

c) Jednání před krajským soudem

27. Dne 12. 4. 2021 proběhlo před krajským soudem jednání. Po zahájení zástupce žalobců shrnul žalobní argumentaci včetně odkazu na novou skutečnost těhotenství žalobkyně. K věci se poté vyjádřil i žalobce. Vysvětloval svůj azylový příběh. Obával se vězení v Rusku, kde ho zadrželi a zbili. V lednu 2020 pak proti němu ruské orgány započaly úkony trestního řízení. Žalobcům tehdy ještě platilo španělské vízum, na které v létě 2019 navštívili Bulharsko a ČR. Po událostech z počátku roku 2020 mu jeho bratr, který již měl azyl, nabídl, aby žalobci přijeli do ČR. Žalobce pak poukazoval na nesrovnalosti v řízení před žalovaným, který podle něj překroutil skutkový děj. Zdůraznil, že ve Španělsku mají ubytování jen pro 8.000 osob. Šance žalobců na jeho získání je 5 %. Práci za účelem zajištění vlastního ubytování by přitom mohl žalobce získat až po šesti měsících. Musel by proto pracovat nelegálně. V závěru žalobce vyzdvihl své zdravotní problémy a strach těhotné žalobkyně o jeho zdraví v cizí zemi bez blízkých, s jazykovou bariérou.
28. Krajský soud následně přistoupil k dokazování. Nejprve provedl k návrhu žalobce důkaz těhotenskou průkazkou žalobkyně. Zjistil z ní, že vyšetření žalobkyně proběhlo dne 24. 3. 2021. K pokročilosti těhotenství průkazka v kolonce „týden“ uvádí údaj 11 týdnů a 2 dny. Žalobkyně tedy v té době byla ve 12. týdnu těhotenství. Krajský soud přečetl i doplňující vyjádření žalobce ze dne 26. 3. 2021, podle kterého tato skutečnost zesiluje důvody pro použití čl. 17 nařízení Dublin III a obavy z transferu do Španělska.

Dokazování ze zprávy AIDA 2021

29. Ze zprávy AIDA 2021 plynou informace o *zásadních nedostacích španělského azylového systému* (str. 12). Průtahy v přístupu k azylovému řízení, přelidňování a zhoršení během stavu nouze kvůli nemoci Covid-19 způsobují *bezdomovectví*. Mnoho žadatelů o azyl muselo přespávat na ulici. *V říjnu 2020 čekalo na ubytování okolo 8.000 žadatelů o azyl*. EASO kvůli nedostatkům ve španělském přijímacím systému zahájilo nový operační plán na podporu španělských orgánů v oblasti přijímání žadatelů o azyl (str. 13). V posledních letech kvůli nárůstu počtu žádostí o azyl musí žadatelé několik měsíců čekat na předvolání ke španělskému azylovému úřadu („OAR“). Od roku 2017 do konce roku 2020 dlouhé fronty žadatelů o azyl čekaly na registraci svých žádostí na policejní stanici v Madridu. Během pandemie Covid-19 se tyto fronty ještě zhoršily. Nedala se respektovat pravidla pro distancování se, na což ve svých 38 zprávách poukázala odborová organizace

Comisiones Obreras. Španělský ombudsman za účelem objasnění situace zahájil šetření, aby dlouhým frontám zabránil. Zaměřil se i na podmínky podávání žádostí. V návaznosti na četné stížnosti v srpnu 2020 doporučil ministerstvu vnitra neprodleně přijmout opatření k usnadnění přístupu do systému podání žádosti o azyl. Odpověď v době tvorby zprávy AIDA 2021 neměl (str. 40).

30. Průměrná čekací doba na pohovor činila v roce 2019 šest měsíců. V některých provinciích se může pohybovat od osmi měsíců až do více než jednoho roku. Praxe v roce 2020 ukazuje, že se liší v různých měsících nebo týdnech v závislosti na zátěži pracovníka vedoucího pohovor. Během nouzového stavu v březnu až květnu 2020 se čekací doba v některých provinciích mírně snížila z důvodu poklesu žádostí kvůli pandemii nemoci Covid-19. Administrativa zvětšuje počet pracovníků odpovědných za registraci žádosti o azyl. Ombudsman – ač uznává doposud provedená zlepšení – ve své výroční zprávě za rok 2019 (zveřejněné v roce 2020) vyzývá policii k většímu úsilí v otázce řešení problému žádostí o mezinárodní ochranu (str. 40-41).
31. Doba azylového řízení se velmi liší v závislosti na státní příslušnosti žadatelů. Může trvat od tří měsíců do dvou let. V některých případech může trvat až tři roky. Celková průměrná doba řízení v roce 2018 činila 473 dní. Nevyřízené žádosti o azyl jsou v poslední době velkým problémem. Podle ombudsmana vysoký počet nevyřízených žádostí způsobil historický nedostatek lidských a materiálních zdrojů OAR spolu s nedostatečným počtem opatření přijatých pro řešení tohoto problému. Vláda oznámila záměr zdvojnásobit rozpočet ministerstva vnitra v roce 2021. Zbývá pak zjistit, zda to urychlí azylové řízení a sníží počet nevyřízených případů. Ten se zvýšil z přibližně 35.000 případů v roce 2017 na 111.740 v roce 2019 (str. 43).
32. V listopadu 2019 platforma *PlatRefugio* tvořená 15 nevládními organizacemi zveřejnila zprávu týkající se ochrany lidských práv ve španělském azylovém systému. Tato zpráva reaguje na hodnocení Rady OSN pro lidská práva, které se v roce 2020 týkalo i Španělska. *Odhluje vážné a nejedinečné vady španělského azylového systému.* Chybějící úprava v azylovém právu způsobuje situaci právní nejistoty pro žadatele o azyl. Zpráva také odsuzuje *push-back* praxi, která brání přístupu k azylovému řízení. *Přestože osoba požádá o azyl, v praxi jí podle dané zprávy nejsou zaručena zákonná práva (právo na informace, na ubytování, na soukromí atd.).* Zpráva odsuzuje například absenci časového omezení pro rozhodování o žádostech o azyl, které může zabrat až čtyři roky. Kromě toho zpráva zveřejněná Barcelonským centrem pro mezinárodní záležitosti („CIDOB“) v březnu 2019 zdůrazňuje další nedostatky španělského azylového systému. *Výslovně zmiňuje jeho nepružnost a neschopnost přizpůsobit se různým situacím, zejména pokud jde o zranitelnost žadatelů o azyl.* Kritizuje také skutečnost, že se po mnohonásobném zvýšení počtu žádostí o azyl systém ubytování upravoval spontánně bez jakéhokoli dlouhodobého nebo střednědobého plánování (str. 43-44).
33. Dublinské oddělení OAR neposkytuje ostatním členským státům záruky u příchozích transferů. Příchod dublinských žadatelů koordinuje s ministerstvem inkluze, sociálního zabezpečení a migrace, které nese odpovědnost za přijímání. V posledních letech se objevovaly zprávy, že navrátilci v dublinském řízení neměli přístup k přijímacím podmínkám. To v některých případech vedlo k bezdomovectví. Vrchní soud v Madridu odsoudil španělské orgány za odepírání přijetí žadatelům v dublinském řízení. Například nevládní organizace *Coordinadora de Barrios* v létě 2020 v Madridu zaznamenala

a podporovala minimálně 15 dublinských navrátilců, kterým se nepodařilo získat přístup k přijetí v důsledku nedostatku dostupných míst, a stali se bezdomovci. Situace se zhoršila během prvních měsíců pandemie nemoci Covid-19, během níž se ubytovací kapacity ještě snížily. Tento stav trval během celého roku. Ke konci října 2020 bylo ve Španělsku celkově asi 8.000 žadatelů o azyl, kteří čekali na místo v přijímacím systému. *Dublinští navrátilci čelí významným překážkám v přístupu k přijímacímu systému* (s. 53-54).

34. *Španělské procesní azylové právo v praxi dostatečně nezohledňuje situaci zranitelných osob* (str. 63). Žadatelé o mezinárodní ochranu by měli mít garanci přijímacích podmínek a přístupu k ubytování, jakmile požádají o azyl. *Nicméně v minulých letech došlo k zásadním nedostatkům v přijímacím systému.* Vedlo to ke ztížení přístupu k přijetí v praxi (např. čekací doby v délce až jednoho měsíce), vedoucí v některých případech k bezdomovectví. Trvání přijímacích podmínek nezávisí na průběhu azylového řízení a (ne)přiznání mezinárodní ochrany. Předpokládá se období 18 měsíců ubytování, pomoci a finanční podpory, které lze prodloužit na maximálně 24 měsíců u zranitelných osob (str. 81). Během roku 2020 byly ovšem hlášeny nedostatky a prodlevy v systému ubytování. Ministr inkluze, sociálního zabezpečení a migrace *v říjnu 2020 uvedl, že okolo osmi tisíc žadatelů o azyl čekalo na přidělení ubytovacího místa.* Zpráva CIDOB z roku 2020 uvádí, že španělský azylový přijímací systém nezvládl od roku 2018 účinně reagovat na nárůst žadatelů o azyl. Kromě toho organizace *Refugees International* zdůraznila, jak pandemie nemoci Covid-19 zvýšila nezbytnost zkvalitnit španělský azylový systém. Doporučila španělské vládě mimo jiné rozšířit ubytovací kapacity a integrační systém. A také zvýšit ochranu a záruky pro zranitelné žadatele o azyl (str. 83).
35. Žadatelé o azyl, kteří se vrátili do Španělska podle nařízení Dublin III, se od roku 2018 potýkají s obtížemi při ubytování. Direktorát pro inkluzi a humanitární pomoc vydal v lednu 2019 pokyny s cílem zajistit přístup k ubytování pro žadatele o azyl. Zareagoval tak na rozsudek Vrchního soudu v Madridu. Navzdory tomu v červnu 2019 dvě organizace vydaly společné prohlášení, v němž uvedly, že pomáhají některým žadatelům o azyl (včetně dětí a těhotných žen), kteří se vrátili do Španělska podle nařízení Dublin III a OAR je odmítlo ubytovat (str. 83).
36. V průběhu roku 2019 zaznamenané nedostatky v přijímacím systému vedly španělského ombudsmana k označení celého systému za „nedostačující“ (v angl. originále „meagre“). Zaměstnanci *Samur Social* (Sociální služba pro městskou pomoc při mimořádných událostech; „sociální služba“) c červnu 2019 v Madridu protestovali proti tomu, že žadatelé nemají prostředky a ubytování. Požádali kompetentní instituce, aby převzaly odpovědnost a přidaly se ke snaze najít řešení. Kromě toho v listopadu 2019 uspořádali stávku a odsoudili skutečnost, že *mnoho žadatelů o azyl včetně dětí nemělo přístup k ubytování po celé měsíce. Museli přespávat na ulici právě před sociální službou.* Během tohoto období noviny upozorňovaly na situaci mnoha žadatelů o azyl bez domova v Madridu, včetně dětí a osob se zdravotním postižením. Přibližně 30 žadatelů o azyl podalo ve spolupráci s církví *San Carlos Borromeo* dvě žaloby na Magistrát v Madridu a na ministerstvo pro inkluzi, sociální zabezpečení a migraci. Naléhali na instituce, aby splnily povinnost ubytovat žadatele o azyl. Z důvodu kolapsu služeb v Madridu Magistrát vyzval vládu, aby přijala odpovědnost a řešila problém (str. 90-91).
37. Španělský ombudsman již v roce 2019 vyzval kompetentní orgány, aby žadatelé o azyl bez domova dostali nabídku možných řešení jejich ubytování. Dále doporučil vytvořit

odpovídající přijímací zařízení a vyzval k větší flexibilitě v rámci stávajícího přijímacího systému. S cílem předejít závažným selháním přijímacího systému schválila současná vláda v roce 2019 změnu, která předpokládá možnost odkázat žadatele o azyl na přijímací zařízení v rámci programů humanitární pomoci. V reakci na problém přeplnění středisek zahájilo nově pověřené ministerstvo pro inkluzi, sociální zabezpečení a migraci počátkem roku 2020 jednání se soukromou společností (*Sociedad de Gestión de Activos procedentes de la Reestructuración Bancaria – Sareb*) ohledně možnosti využít prázdné byty pro ubytování žadatelů o azyl a nelegálních migrantů (str. 91).

38. Nicméně výše popsané problémy absence ubytování a jeho přeplnění přetrvávaly i v roce 2020. *Na začátku roku 2020 mnoho žadatelů o azyl muselo přespávat na ulicích Madridu za nízkých teplot.* Jak azylový přijímací systém, tak přijímací střediska, která Magistrát Madridu zřizuje každou zimu v rámci „Zimní kampaně“ (*Campaña de Frio*), byla přeplněná. Například v listopadu 2020 skupina 50 žadatelů o azyl – včetně 13 dětí – musela kvůli nedostatku míst v přijímacím systému opět přespávat před sociální službou, kde čekali na ubytování (str. 91). Ve zprávě, kterou zveřejnila organizace *Save the Children* v září 2020, se psalo o četných výzvách, kterým čelily rodiny žádající azyl v oblasti ubytování. Často skončili jako bezdomovci. Bezdomovectví se během roku 2020 dotklo také stovek sezónních pracovníků v městě Jaén v Andalusii (str. 92).
39. Podle zprávy AIDA 2021 v Madridu vzniklo neformální sídliště s názvem *Cañada Real*. Žijí tam migranti a další lidé. Podmínky pro život jsou tam extrémně chudé. Od posledního čtvrtletí roku 2020 tam dokonce nebyla ani elektřina. Tato situace dopadá zhruba na 4.600 osob včetně 1.800 dětí, mnoho z nich v mladém věku. Odpovědné orgány nepřijaly žádná opatření k řešení tohoto problému (str. 100). Ve španělském přijímacím systému se vyvíjí úsilí při ubytování žadatelů o azyl, aby ubytování co nejlépe odpovídalo jejich potřebám v závislosti na věku, pohlaví, domácnosti, národnosti, existenci rodinných vazeb atd. Kromě toho má většina zranitelných osob přístup k delšímu ubytování ve srovnání s běžnou délkou činící 18 měsíců. U zranitelných osob může ubytování trvat devět měsíců, či případně dalších 15 měsíců ve druhé fázi. Celkově tedy 24 měsíců. Jinak ovšem španělský přijímací systém vychází ze všeobecného (nerozlišujícího) přístupu, který byl v poslední době předmětem kritiky několika organizací. *Selhává podle nich při plnění adekvátních potřeb u těch nejzranitelnějších osob.* Španělský ombudsman vyjádřil své znepokojení ze závažných nedostatků programů humanitární pomoci pro migranty (str. 107).
40. Co se týče přijímacích podmínek v centru *Hortaleza* v Madridu, v lednu 2020 španělský ombudsman tamější situaci označil jako kritickou a vážně se zhoršující. Zmínil přeplněnost středisek, absenci předpisů o postupech při napadení a chybějící opatření kompetentních orgánů (str. 112). V části věnované detencím zranitelných osob se pak jen krátce uvádí, že těhotné ženy a jiné osoby vyžadující pomoc mohou získat výjimku z procedur na hranicích a ve zvláštních případech je lze vpustit na území Španělska (str. 122).

Dokazování ze zprávy Refugees International

41. Žalobci dále navrhli k provedení konkrétní části zprávy *Refugees International* (dostupná zde: <https://bit.ly/2P34eue>). V roce 2019 Španělsko bylo třetím největším recipientem žadatelů o azyl po Německu a Francii. V současné době je to 118.000 žadatelů oproti 55.000 žadatelům v roce 2018. V roce 2020 se kvůli trvajícím zvyšování příchodů žadatelů o azyl Španělsko již dostalo na první místo (str. 2). Tamější orgány kvůli přeplněnosti

systému obvyčejně potřebují dva roky pro vydání rozhodnutí. *Může trvat měsíce, aby vůbec zaevidovaly žádost o mezinárodní ochranu.* Do doby formální registrace a identifikace žadatelům hrozí deportace. Nemají přístup k základním službám (str. 5). Mnoho žadatelů nemá přístup do přijímacího systému a nemohou těžit z jeho výhod kvůli nedostatku kapacit (str. 6).

42. *V roce 2019 průměrný čekací čas na ubytování činil 6 měsíců.* Vzhledem k nemožnosti legálně pracovat během prvních šesti měsíců a obtížnosti zisku práce i po těchto šesti měsících mnoho žadatelů zůstává žít v nevyhovujících podmínkách na ulici. Hodně osob ponechaných mimo systém ubytování bez finanční pomoci zažívá bídu a chudobu. Potýkají se s překážkami v přístupu k základním a nezbytným službám. *Jsou mezi nimi i osoby patřící k nejvíce zranitelným osobám.* Nevládní organizace vytýkají orgánům, že nezvládají vhodně reagovat a identifikovat zranitelné žadatele, kteří musí obdržet zvláštní ochranu v rámci integračního systému a ubytování (str. 7). Španělsko kvůli pandemii nemoci Covid-19 prodloužilo administrativní lhůty pro podání žádostí a pro vypršení platnosti relevantních dokumentů (str. 8). Bohužel s ohledem na přetížení systému ubytování již před pandemií existuje reálné riziko, že nedokáže splnit nové požadavky. Kvůli nouzovému stavu mnoho lidí nemůže pracovat. Počet osob, které potřebují pomoc, se zvýšil. Bez dodatečné podpory jsou životy tisíců žadatelů v ohrožení (str. 10).

Dokazování ze zprávy o stanovisku Výboru pro odstranění diskriminace žen k porodnickému násilí ve Španělsku

43. Posledním důkazem, který soud k návrhu žalobců provedl, byl článek z portálu *UN News* v ruštině. Týkal se stanoviska Výboru pro odstranění diskriminace žen („CEDAW“) k porodnickému násilí ve Španělsku (článek je dostupný zde: <https://bit.ly/3ekxm93>). Případ posuzovaný CEDAW se týkal stížnosti španělské občanky, u které lékaři vyvolali porod, aniž k tomu existovaly medicínské důvody a měli k tomu souhlas. Dítě kvůli tomu mělo infekci. Podle CEDAW šlo o násilí a diskriminaci vůči dotčené stěžovatelce. CEDAW vyzvalo španělské orgány k učinění potřebných kroků k ochraně rodiček před násilím porodního personálu.

Závěr jednání

44. Po skončení dokazování zástupce žalobce i žalobce shrnuli svůj závěrečný návrh. Krajský soud poté jednání krátce přerušil a následně vyhlásil tento rozsudek.
45. Krajský soud dodává, že žalovaný, který se z jednání omluvil, nevznesl v průběhu řízení (ani písemně) žádné důkazní návrhy. Nenavrhoval tedy k provedení ani konkrétní pasáže zprávy AIDA 2021. Jen obecně tvrdil, že z ní plyne právo žalobců na přednostní ubytování v azylovém zařízení. Takovou pasáž, kterou by poté mohl nechat k důkazu přeložit, soud ovšem v rámci přípravy na jednání neobjevil. Podobně nekonkrétně žalovaný odkázal i na blíže nespecifikovanou zprávu EASO. Soud také nezjistil, kterou konkrétní zprávu (a co přesně z takové případné zprávy) měl žalovaný na mysli.

VI. Posouzení podstaty věci krajským soudem

46. Jádrem věci jsou dvě námitky žalobců: a) zda žalovaný postupoval správně při úvahách, zda nevyužít diskreční ustanovení a nepřevzít odpovědnost za posouzení žádostí žalobců o mezinárodní ochranu namísto Španělska; a (b) zda ke dni rozhodování soudu

ve Španělsku existují systémové nedostatky přijímacích podmínek pro zranitelné osoby (těhotné ženy a rodiny s nezletilými dětmi), které brání jejich přemístění.

a) Žalovaný splnil závazný právní názor z prvního rozsudku krajského soudu a neporušil práva žalobců při úvahách o použití čl. 17 nařízení Dublin III

47. Podle relevantní části čl. 17 odst. 1 nařízení Dublin III platí: „Odchylně od čl. 3 odst. 1 se může každý členský stát rozhodnout posoudit žádost o mezinárodní ochranu, kterou podal státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, i když podle kritérií stanovených tímto nařízením není příslušný.“ Text tohoto ustanovení nestanoví žádné bližší podmínky pro převzetí odpovědnosti za posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.
48. Nejvyšší správní soud nicméně ve své judikatuře upřesnil, že právo státu podle čl. 17 nařízení Dublin III „neznamená právo (...) k libovůli, nýbrž jeho povinnost hledat a nacházet racionální řešení přiměřená konkrétním okolnostem. Pokud z okolností případu plyne, že je hodný zvláštního zřetele, je na místě *úvahu o aplikaci uvedeného ustanovení* učinit.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2017, č. j. 2 Azs 222/2016-24; „rozsudek druhého senátu“).
49. Rozsudek druhého senátu pak shrnuje, že „užití diskrečního oprávnění (...) má být vyhrazeno jen *vskutku výjimečným případům*, kterých bude v porovnání s celkovým obvyklým počtem řešených žádostí o azyl výrazná menšina. *Úvahu o tom, zda případně neuplatnit diskreční oprávnění podle výše zmíněného ustanovení, je proto správní orgán povinen učinit* a ve svém rozhodnutí přezkoumatelným způsobem projevit jen tehdy, *vyjdou-li v řízení najevo takové okolnosti, z nichž je patrné, že uvedené úvahy je v konkrétním případě třeba*. Nevyjdou-li žádné takové okolnosti najevo, absence zmínky o diskrečním oprávnění *nečiní rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelným* pro nedostatek důvodů“ (bod 34 rozsudku druhého senátu).
50. Krajský soud musí přiznat, že okolnosti této věci jsou podle jeho názoru učebnicovým příkladem situace, ve které by použití čl. 17 nařízení Dublin III připadalo do úvahy. Transfer žalobců do Španělska má jen formální důvody. Ale po materiální stránce se zdá být racionálním a přiměřeným řešením, aby žalovaný jejich žádost sám posoudil. Příslušnost Španělska založilo jen pro turistické účely vystavené vízum, které žalobcům v minulosti zajistil zprostředkovatel. Jakmile příběh celé rodiny začínal mít azylový rozměr, vydali se do ČR. Z rozumných důvodů, protože tu již měl azyl bratr žalobce. S jeho rodinou tu žalobci mají blízký vztah a jsou na ní v jistém smyslu závislí. Nelze pomíjet ani dobu, kterou tu již strávili a vytvořili se zde určité vazby. Přemísťovat je za těchto okolností do Španělska jen kvůli onomu turistickému vízu se nezdá být tím nejvhodnějším řešením. Jde o ten *vskutku výjimečný případ* ve smyslu rozsudku druhého senátu.
51. Tento pohled krajského soudu ovšem na poli čl. 17 nařízení Dublin III nehraje roli. Krajský soud zde nemůže žalovanému uložit, aby jej následoval. Jak plyne z rozsudku druhého senátu, *úvahu o uplatnění diskrečního ustanovení musí žalovaný učinit a projevit jen tehdy, vyjde-li skutkově najevo, že je to v konkrétním případě třeba*. *Není-li to třeba, pak ani úvahy o čl. 17 nařízení Dublin III nemusí v rozhodnutí být. Tyto své minimální povinnosti žalovaný (vázan první rozsudkem krajského soudu) splnil*. Šlo o věc, ve které vysvětlení *úvah o (ne)použití čl. 17 nařízení Dublin III bylo třeba*. Z rozhodnutí žalovaného pak lze vyčíst důvody, pro které případ žalobců neshledal za zvláštního zřetele

hodný. Vztah s rodinou bratra žalobce nepovažoval za dostatečný k aktivaci diskrečního ustanovení. A neměl za to, že by transfer žalobců do Španělska byl natolik problémový. Byť krajský soud má na tyto otázky včetně racionálnosti transferu žalobců jiný názor, který si pro upřímnost svého hodnocení věci dovolil zmínit výše, nepřísluší mu svým názorem pohled žalovaného na použití diskrečního ustanovení nahrazovat. Žalovaný se nezákonnosti při práci s čl. 17 nařízení Dublin III nedopustil.

52. Pro srovnání lze odkázat i na judikaturu, podle které členskému státu nevzniká povinnost převzít příslušnost na základě diskrečního ustanovení „*ani tehdy, pokud by nastala výjimečná situace, kdy i bez ohledu na kvalitu přijetí a péči dostupnou v členském státě příslušném pro posouzení žádosti o mezinárodní ochranu nebude možné vyloučit, že přemístění žadatele, jehož zdravotní stav je obzvláště závažný, může pro něj samo o sobě s sebou nést skutečné riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv EU.*“ (rozsudek ze dne 7. 12. 2017, č. j. 1 Azs 398/2017-25, navazující na rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 4. 2017 ve věci C-578/16 PPU, C. K. a další, body 55-97). Soudní dvůr také nevyžaduje, aby nepříslušný stát při úvaze, zda nepostupovat podle čl. 17 nařízení Dublin III, například zohledňoval nejlepší zájem dítěte (srov. rozsudek ze dne 23. 1. 2019 ve věci C-661/17, M. A. a další, body 70-72). Ochrana soukromého a rodinného života i nejlepšího zájmu dítěte, které jsou ve hře v případě žalobců, tedy obecně nebudou tím důvodem, na kterém by bylo možné tuto povinnost zakládat.
53. Má-li žalovaný ve světle výše citované judikatury Nejvyššího správního soudu a Soudního dvora tak široké pole pro úvahu při práci s diskrečním ustanovením, pak jeho rozhodnutí v této části při velmi omezeném soudním přezkumu ob stojí. Námitky žalobců týkající se použití čl. 17 nařízení Dublin III jsou proto nedůvodné.

b) Ke dni rozhodování krajského soudu existují závažné důvody se domnívat, že ve Španělsku existují systémové nedostatky přijímacích podmínek pro zranitelné osoby, které odporují čl. 4 Listiny základních práv EU

Obecné principy

54. Podle relevantní části čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III platí: „Není-li možné přemístit žadatele do členského státu, který byl primárně určen jako příslušný, protože *existují závažné důvody se domnívat, že dochází k systémovým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie*, členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, pokračuje v posuzování kritérií stanovených v kapitole III, aby zjistil, jestli nemůže být určen jako příslušný jiný členský stát.

Pokud podle tohoto odstavce nelze provést přemístění do žádného členského státu určeného na základě kritérií stanovených v kapitole III ani do prvního členského státu, v němž byla žádost podána, *členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, se stává příslušným členským státem.*“

55. Evropský azylový systém stojí na *domněnce vzájemné důvěry* a na předpokladu, že zacházení s žadateli o azyl v každém členském státě splňuje požadavky Listiny základních práv EU, Evropské úmluvy o lidských právech („Úmluva“) i Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků. Nejvyšší správní soud však připomíná, že vzájemná důvěra ovšem

není důvěrou „slepou“ či bezvýhradnou. Unijní právo vykládané Soudním dvorem naopak připouští výjimečné odklonění se od důvěry v dodržování unijního práva ze strany ostatních členských států. *Tuto domněnku tedy výjimečně lze vyvrátit, pokud žadatel uvede hodnověrná tvrzení o systémových nedostatcích v konkrétní dotčené zemi a důkladně je podepře relevantními důkazy* (viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2018, č. j. 4 Azs 73/2017-29, body 22-23, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2019, č. j. 5 Azs 252/2019-41, bod 22, a jeho usnesení ze dne 7. 6. 2016, č. j. 8 Azs 18/2016-52 aj.).

56. Ovšem nikoliv jakékoli porušení základního práva členským státem automaticky znemožňuje přemístění žadatele o azyl do tohoto členského státu. Je tomu tak pouze tehdy, *je-li třeba se vážně obávat, že dochází systémovým nedostatkům azylového řízení a podmínek příjmu žadatelů v příslušném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení*.
57. Přemístění žadatele o mezinárodní ochranu ve smyslu nařízení Dublin III lze provést, jen jestliže příslušný členský stát nebude mít problém – systémově v obecné rovině, případně i v rovině individuální (např. z důvodu zvláště závažného zdravotního stavu) – se zajištěním alespoň *minimálních důstojných podmínek*, pokud jde o řízení a o podmínky přijetí dotčeného žadatele (viz rozsudek ze dne 9. 11. 2020, č. j. 5 Azs 65/2020-31, body 19 a 22).
58. Nejvyšší správní soud se na podzim loňského roku zabýval otázkou systémových nedostatků na Kypru, který je podobně jako Španělsko jednou ze „vstupních zemí“ do Společného evropského azylového systému. Následující slova z jeho rozsudku ze dne 24. 9. 2020, č. j. 1 Azs 192/2020-27 (bod 31), proto lze podle krajského soudu analogicky vztáhnout i ke Španělsku: „V projednávané věci je potřeba (soudního) posouzení možné existence systémových nedostatků o to naléhavější s ohledem na to, že Kyperská republika je pro svou geografickou polohu *jedním ze států ‚první linie‘ (frontline states)*. (...). Kyperská republika je tak dlouhodobě vystavena přímému kontaktu ‚migračních vln‘. Od roku 2016 zde exponenciálně roste počet žadatelů o azyl. (...). Přesto, že ve většině členských zemí Evropské unie nelze říct, že by zřejmě nebo pravděpodobně trpěly systémovými nedostatky, jsou země, u kterých to nelze jednoduše a ‚jednou pro vždy‘ vyloučit (a to zejména země ‚první linie‘ jako Řecko, Itálie, Malta či Kypr). Tyto země jsou přímo vystaveny migračním vlnám a v azylových otázkách se obracejí s žádostí o pomoc na mezinárodní instituce. *Jsou-li v řízení dle nařízení Dublin III vzneseny vážné a odůvodněné pochybnosti o porušení čl. 4 Listiny základních práv EU, musí dojít k jejich náležitému posouzení s důrazem na aktuálnost informací o zemi, do které má být žadatel přemístěn. Úvaha správního orgánu, případně i soudu, musí být důkladná a aktuální.*“ Byť tedy Nejvyšší správní soud zde nezmiňuje Španělsko, je podle krajského soudu i v jeho případě s těmito východisky třeba pracovat. Jak také plyne z provedení dokazování, Španělsko se pohybuje na špičce zemí s nejvyšším počtem žádostí o azyl. I to hraje roli.
59. Při hledání použitelného *prahu*, na kterém již systémové nedostatky azylového řízení a přijímacích podmínek dosahují úrovně neslučitelné s čl. 4 Listiny základních práv EU, krajský soud také vyšel ze závěrů rozsudku velkého senátu Soudního dvora ze dne 19. 3. 2019 ve věci C-163/17, *Jawo* („rozsudek *Jawo*“). Systémové nedostatky by podle něj musely dosahovat obzvláště vysoké míry závažnosti, která závisí na všech okolnostech případu (bod 91 rozsudku *Jawo*). Této obzvláště vysoké míry závažnosti by podle Soudního dvora dosahovala situace, ve které by se osoba zcela závisla na veřejné podpoře kvůli nezájmu

orgánů členského státu nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitla *v situaci silné materiální deprivace, v níž by nemohla uspokojovat své nejzákladnější potřeby, jako je zejména potřeba se najíst, umýt a ubytovat*. Vedlo by to k poškození jejího tělesného či duševního zdraví. Nebo by se ocitla v zanedbaném stavu, neslučitelným s lidskou důstojností. *Uvedené míry závažnosti tudíž nedosahují případy, které se sice vyznačují značně nejistým postavením dotčené osoby či podstatným zhoršením jejích životních podmínek, ale neznamenají vážnou materiální deprivaci, že by se tato osoba ocitla v natolik závažném stavu, který lze stavět na roveň nelidskému či ponižujícímu zacházení* (body 92 a 93 rozsudku Jawo).

60. Lze pak podle čl. 52 odst. 3 Listiny základních práv EU odkázat i na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva k čl. 3 Úmluvy, který stejně jako čl. 4 Listiny základních práv EU zakazuje špatné zacházení. Štrasburská judikatura říká, že k tomu, aby určité zacházení spadalo coby nelidské nebo ponižující pod zákaz obsažený v čl. 3 Úmluvy, musí dosáhnout určitého prahu závažnosti, jehož posouzení závisí na souhrnu skutkových okolností, zejména trvání sporného zacházení, jeho fyzických nebo duševních účincích a někdy pohlaví, věku a zdravotním stavu oběti (rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. 1. 2011 ve věci *M. S. S. proti Belgii a Řecku*, č. 30696/09, § 219). Zacházení lze považovat za ponižující, pokud ponižuje nebo pokořuje jednotlivce, pokud svědčí o nedostatku úcty k jeho důstojnosti či ji dokonce snižuje nebo pokud u něho vyvolává pocity strachu, úzkosti nebo podřadnosti, které mohou zlomit jeho morální nebo fyzický odpor (rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. 12. 2016 ve věci *Khlaifia a ostatní proti Itálii*, č. 16483/12, § 159).
61. Za relevantní pro tuto věc pak lze považovat loňský rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *N. H. a ostatní proti Francii* (rozsudek ze dne 2. 7. 2020, č. 28820/13, 75547/13 a 13114/15). Štrasburský soud v kontextu přijímacích podmínek pro žadatele o azyl v této věci uvedl, že čl. 3 nelze vykládat jako závazek státu zajistit každému, kdo se nachází v jeho jurisdikci, právo na bydlení, ani jako obecný závazek poskytnout žadatelům o azyl finanční podporu, aby si mohli zachovat určitou životní úroveň (§ 160). Zdůraznil však svoji dřívější judikaturu, že povinnost státních orgánů poskytnout ubytování nebo slušné materiální podmínky žadatelům o azyl vyplývá z vnitrostátní právní úpravy přijaté k provedení směrnice 2013/33/EU, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (§ 161). Evropský soud pro lidská práva nevyloučil, že *stát může nést odpovědnost podle čl. 3 Úmluvy za zacházení, při němž stěžovatel zcela závislý na veřejné pomoci čelí lhostejnosti úřadů, třebaže se nachází v nouzi neslučitelné s lidskou důstojností* (§ 163). Pokud by žadatel o azyl zůstal řadu měsíců bez možnosti zajistit si nejzákladnější potřeby, jakými jsou obživa, hygiena a ubytování, a žil ve stále obavě z napadení a okradení, zcela bez vyhlídky na zlepšení své situace, pak jeho nouze v kombinaci s nečinností příslušných úřadů představuje porušení čl. 3 Úmluvy (§ 164).
62. V konkrétní věci *N. H. a ostatní* pak štrasburský soud shledal porušení čl. 3 Úmluvy u tří ze čtyř stěžovatelů. Francouzské orgány nesly odpovědnost za podmínky, v nichž po dlouhé měsíce žili na ulici, bez přístupu k hygienickému zařízení, bez prostředků k zajištění svých základních potřeb a v neustálých obavách z napadení a okradení. Stali se obětí ponižujícího zacházení, jež svědčilo o nedostatku úcty k jejich důstojnosti. Tato situace u nich bezpochyby vyvolala pocity strachu, obav nebo pokoření, které mohly vést k beznaději. Nijak jim ani neodpověděly úřady, které stěžovatele mnohokrát uvědomili o tom, že nemohou v praxi požívat svých práv a zajistit své základní potřeby. Vnitrostátní soudy také systematicky argumentovaly nedostatkem prostředků na straně příslušných

orgánů a postavením stěžovatelů coby osamocených relativně mladých dospělých osob těšících se dobrému zdraví a bez rodinných závazků. S takovým přístupem se Evropský soud pro lidská práva neztotožnil. Tyto životní podmínky podle něj odporovaly čl. 3 Úmluvy. U čtvrtého ze stěžovatelů už ale porušení Úmluvy neshledal. Žil ve stanu. Jeho azylová žádost byla zaregistrována po 28 dnech po pohovoru na prefektuře. A 63 dnů po pohovoru začal pobírat finanční podporu. Štrasburský soud konstatoval, že sice rovněž zažil obtížné období, avšak poměrně záhy získal prostředky, které mu umožňovaly zajistit si své základní potřeby. Jeho situace proto prahu závažnosti porušení čl. 3 Úmluvy nedosahovala (§ 165-183).

Použití obecných principů v konkrétních okolnostech této věci

63. Krajský soud shledal, že *existují závažné důvody se domnívat, že dochází k systémovým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí zranitelných žadatelů ve Španělsku, které pro žalobce s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv EU*. Za kriticky důležitou považuje zvýšenou míru zranitelnosti žalobců, kteří byli zranitelnými osobami již jako rodina s nezletilým dítětem. A jejich zranitelnost ještě zvýšilo těhotenství žalobkyně. Po skutkové stránce krajský soud vyšel zejména z důkazů plynoucích ze zprávy AIDA 2021 a zprávy *Refugees International*. Se zprávou o stanovisku CEDAW už pro její nadbytečnost pro meritum věci nepracoval.
64. Zpráva AIDA 2021 upozorňuje zejména na problém *bezdomovectví žadatelů o azyl*, způsobený jak průtahy v přístupu k azylovému řízení, tak průtahy při vyřizování žádostí, v kombinaci s nedostatečnými kapacitami přijímacích středisek, kde se žadatelé o azyl ubytovávají. Podle této zprávy dosahuje čekací doba pro přístup k systému přijetí, na který vzniká nárok momentem podání žádosti o mezinárodní ochranu, až jeden měsíc. Ani po uplynutí této doby však žadatelé v praxi nemají vždy k dispozici ubytování. *Z provedeného dokazování plyne, že průměrná čekací doba na ubytování činí šest měsíců*. Toto prodloužení způsobuje zejména celkově neutěšená délka azylového řízení ve Španělsku. Ta může v závislosti na státní příslušnosti trvat od tří měsíců do dvou let (údaj o Rusech není k dispozici). V některých případech se dokonce uvádí až tři či čtyři roky. Vláda sice oznámila záměr zdvojnásobit rozpočet ministerstva vnitra v roce 2021. O výsledcích tohoto kroku v praxi však informace nejsou. Zpráva AIDA 2021 hovoří o menším rychlostním zlepšení během loňského jarního nouzového stavu, ale nedoprovází jej konkrétními čísly. Důvodem byl spíše pokles žádostí v tomto období, ze kterého nelze usuzovat na to, že by dnes byla situace o mnoho lepší. Krajský soud připomíná, že *loni v říjnu čekalo na ubytování zhruba 8.000 žadatelů*.
65. Z informací ve zprávě AIDA 2021 krajský soud nabyl *závažné obavy ze systému ubytovávání zranitelných žadatelů o azyl ve Španělsku*. Obzvláště vezme-li v potaz, že žalobci jsou rodinou s ani ne tříletým dítětem a dalším novorozencem na cestě. Zpráva AIDA 2021 přitom s odkazem na další zprávy popisuje nedostatky španělského azylového systému, jako jeho nepružnost a neschopnost přizpůsobit se různým situacím, zejména právě ve vztahu ke zranitelným žadatelům o azyl. Ani po velkém zvýšení počtu žádostí o azyl se systém ubytovávání neupravoval koncepčně, ale spontánně bez jakéhokoli dlouhodobého nebo střednědobého plánování. Situaci zhoršuje i to, že Španělsko odmítá poskytovat individuální záruky, jako to ostatně učinilo i ve věci žalobců.
66. Bezdomovectví se ve zprávě AIDA 2021 objevuje opakovaně spolu s poukazem na zvyšující se intenzitu tohoto problému způsobenou pandemií nemoci Covid-19. Přestože se

některé nevládní organizace snaží zranitelným osobám včetně matek s dětmi pomoci, z dokazování plyne, že *vůbec není jisté, že by žalobci po příjezdu do Španělska neskončili na ulici*. Situace musela být zjevně vážná, protože i zaměstnanci sociální služby protestovali, aby ji vláda řešila. Před zdmi jejich sídla po celé měsíce přespávali žadatelé o azyl včetně dětí. Znamky zlepšení přitom ze zprávy AIDA 2021 neplynou. Výslovně se v ní zmiňují dvě další události, které krajský soud považuje za zásadní. Nutnost mnoha žadatelů o azyl přespávat na ulicích Madridu za nízkých teplot na počátku roku 2020 kvůli přeplněnosti přijímacích středisek, včetně těch *ad hoc* zřizovaných. A stejná nutnost v listopadu 2020, kdy bylo zdokumentováno, že například skupina 50 žadatelů o azyl – včetně 13 dětí – musela čekat na ubytování a přespávat před sociální službou.

67. O závažnosti situace, zejména ve vztahu ke zranitelným osobám, svědčí i aktivity španělského ombudsmana, které zpráva AIDA 2021 popisuje. Španělský ombudsman v posledních letech důrazně poukazuje na problémy s přelidněním azylových center a nedostatků v ubytování žadatelů o azyl. Řešením se přitom nezdá být například spoleh na ubytování v centru *Hortaleza* nebo na sídlišti *Cañada Real* v extrémně nuzných podmínkách, o jejichž slučitelnosti s čl. 4 Listiny základních práv EU lze důvodně pochybovat. Jak nevládní organizace, tak španělský ombudsman proto poukazují na vážné selhávání španělského azylového systému, včetně plnění potřeb pro ty nejzranitelnější.
68. To vše doplňuje zpráva *Refugees International*, která kromě statistických údajů poukazuje na skutečnost, že španělským orgánům může trvat měsíce, aby vůbec zaevidovaly žádost o mezinárodní ochranu. Krajský soud opakuje, že nelze brát na lehkou váhu průměrnou čekací dobu na ubytování, která v roce 2019 činila šest měsíců. Tato zpráva stvrzuje slova žalobce o nemožnosti legálně pracovat během prvních šesti měsíců a obtížnosti zisku práce i po jejich uplynutí. To způsobuje, že mnoho žadatelů žije v nevyhovujících podmínkách na ulici. *Bez ubytování a finanční pomoci zažívají bídu a chudobu. Nemají jednoduchý přístup k základním nezbytným službám. To dopadá i na ty nejvíc zranitelné.* Španělské orgány je nedokáží ani identifikovat. Tyto problémy navíc zhoršuje pandemie nemoci Covid-19.
69. Aby krajský soud shrnul tyto úvahy při aplikaci čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, *žalobcům coby zranitelným osobám reálně hrozí, že by ve Španělsku čelili špatnému zacházení*. Vůbec není jisté – ba je to kvůli přeplněnosti ubytovacích středisek a obrovskému náporu velkého počtu neubytovaných žadatelů o azylu velmi nepravděpodobné –, že by ve španělském přijímacím systému hned získali ubytování. Z důkazů neplyne, že by se to s vyšší mírou pravděpodobnosti podařilo alespoň u těhotné žalobkyně. Minimálně tedy legální cestou. Nelegální práce žalobce samozřejmě není řešením. Žalobci důvodně namítají, že záruka ubytování ve Španělsku odnikud nevyplývá. Ani z odpovědi na žádost o individuální záruky. *Jako bezdomovci by pak zranitelní žalobci mohli na ulici skončit po dobu několika měsíců.* Na zajištění dalších základních životních potřeb by se také spolehnout nemohli. Přitom jde o mladé rodiče s malým dítětem. A žalobkyně další dítě čeká. Španělské přijímací podmínky by byly hrozbou i pro zdárný průběh jejího těhotenství.
70. V očích krajského soudu taková situace hrozící žalobcům jako zranitelným osobám nemůže být slučitelná se zákazem špatného zacházení podle čl. 4 Listiny základních práv EU a čl. 3 Úmluvy.
71. Krajský soud tyto hrozby chápe – ve smyslu rozsudku *Jawo* – jako *hrozby silné materiální deprivace, v níž by žalobci nemohli uspokojovat své nejzákladnější potřeby*. Krom otázek, kde by se najedli a umyli, samozřejmě jde o potřebu se ubytovat. O škodlivých

dopadech pro jejich tělesné či duševní zdraví nelze pochybovat. Slovy judikatury Evropského soudu pro lidská práva lze hovořit o snížení ochrany lidské důstojnosti, která nutně musí u zranitelných žadatelů o azyl ve Španělsku vyvolávat pocity strachu, úzkosti nebo podřadnosti. *Podle čl. 1 Listiny základních práv EU je lidská důstojnost nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna.* Má-li první ustanovení Listiny základních práv EU něco v praxi znamenat, pak nemůže k transferu žalobců do takových podmínek dojít.

72. Podle krajského soudu by se situace hrozící žalobcům dala přirovnat k situaci tří úspěšných stěžovatelů ve věci *N. H. a ostatní*. Situaci žalobců oproti stěžovatelům ve věci *N. H. a ostatní* navíc zhoršuje to, že mají rodinné závazky, které z nich dělají *extrémně zranitelné osoby*. Tím spíše u nich krajský soud spatřuje reálnou hrozbu porušení zákazu špatného zacházení. Z provedeného dokazování lze dovozovat, že by bez ubytování mohli žalobci skončit i šest měsíců. To kromě mnohem vyšší zranitelnosti odlišuje jejich situaci od čtvrtého stěžovatele ve věci *N. H. a ostatní*, který po dvou měsících začal dostávat finanční pomoc a štrasburský soud u něj proto neshledal porušení čl. 3 Úmluvy. Podle krajského soudu nelze u rodiny s nezletilým dítětem a těhotné ženy mechanicky pracovat s těmito časovými údaji. *Jejich zvýšená zranitelnost a závazky plynoucí ze zákazu špatného zacházení podle krajského soudu brání tomu, aby se vůbec kdy stali bezdomovci.* Ze zákazu špatného zacházení podle krajského soudu plyne pozitivní závazek jejich bezdomovectví předejít.
73. Podle krajského soudu tedy *ve vztahu ke zranitelným osobám, existují závažné důvody se domnívat, že španělský azylový systém a tamější přijímací podmínky vykazují systémové nedostatky, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv EU.* Proto je do Španělska podle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III nelze přemístit.
74. Situace by byla jiná, pokud by bylo pravdivé tvrzení žalovaného o tom, že žalobci budou mít coby rodina s nezletilým dítětem nárok na přednostní ubytování v rámci španělského přijímacího systému. Jak ovšem již krajský soud uvedl výše (viz body 25-26 a 45), žalovaný neuvedl žádný konkrétní zdroj této informace. Provedené dokazování vede k opačnému závěru. Prakticky jedinou výhodou pro těhotné a jiné osoby se zvláštními potřebami, o které provedené zprávy hovoří, je možnost získat výjimku z procedur na hranicích a vpuštění na území Španělska ve zvláštních případech. Kromě toho by mohli využít delší doby ubytování v azylovém zařízení (po dobu 24 měsíců, namísto 18 měsíců). *Azylová střediska však negarantují žádné zvláštní zacházení zranitelným skupinám osob, což potvrzuje i Informace o Španělsku, ze které vycházel žalovaný.* Problémem je, že se nezdá být pravděpodobné, že by žalobci v rozumné době vůbec přístup k ubytování v některém ze španělských azylových zařízení získali. Reálně proto hrozí, že by se žalobkyně, ale i žalobce a nezletilá žalobkyně, v případě jejich předání do Španělska stali objektem všeobecného, nedostatečně rozlišujícího přístupu španělského azylového systému k žadatelům o azyl.
75. Krajský soud pak v obecné rovině souhlasí s konstatováním Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 29. 5. 2019, č. j. 2 Azs 93/2018-68, ve vztahu k italskému azylovému systému, že „[o]kolnost pokročilého těhotenství stěžovatelky (...) není *per se* rozhodnou pro posouzení právní otázky systémových nedostatků (...) azylového řízení.“ Nelze ji samozřejmě pojímat takto izolovaně bez dalšího. Podle krajského soudu ovšem *tuto okolnost lze pojímat za rozhodnou ve vztahu ke konkrétním prokázaným systémovým nedostatkům azylového řízení, jestliže by zjištěné přijímací podmínky nezajišťovaly splnění těch*

nejzákladnějších potřeb těhotných žen. Krajský soud proto není toho názoru, že by těhotenství nikdy nemohlo být rozhodné pro posouzení právní otázky systémových nedostatků. Výše citovaný závěr Nejvyššího správního soudu vykládá tak, že těhotenství nelze chápat jako skutečnost, která by bez hlubšího posouzení (a prokázání) úrovně přijímacích podmínek toho kterého azylového systému automaticky znamenala aktivaci postupu podle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III. Daná věc posuzovaná Nejvyšším správním soudem se navíc týkala dublinského zajištění, kde se otázka systémových nedostatků posuzuje s nižší intenzitou přezkumu, než v případě meritorních dublinských rozhodnutí (viz bod 35 citovaného rozsudku). Lze v té souvislosti odkázat rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2018, č. j. 53 Az 3/2018-33 (viz body 14-16, 22, 24-28). Pro něj již těhotenství při detailním hodnocení systémových nedostatků přijímacích podmínek v Itálii představovalo rozhodnou skutečnost.

76. Krajský soud tedy uzavírá, že po provedeném dokazování v meritu věci dospěl k závěru, že pro zranitelné osoby – tj. zde těhotnou žalobkyni samostatně a všechny žalobce coby rodinu s nezletilým dítětem společně – španělské přijímací podmínky ve skutečnosti vykazují systémové nedostatky neslučitelné s čl. 4 Listiny základních práv EU. *Žalobci tedy jsou potenciálními oběťmi porušení zákazu špatného zacházení ve Španělsku. Zásada non-refoulement* vtělena do čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III v takovém případě velí, aby je ČR do Španělska nepřemísťovala.
77. Nad rámec výše uvedeného si krajský soud závěrem dovoluje vypůjčit slova zvláštního zpravodaje OSN pro extrémní chudobu a lidská práva Philipa Alstona (odkazuje na něj i zpráva AIDA 2021 na str. 101). Loni navštívil Španělsko, včetně míst, kde pobývají žadatelé o azyl. Podle jeho slov by daná místa mnozí Španělé nepoznávali jako část jejich země. Zvláštní zpravodaj OSN zdůraznil, že za všemi těmi čísly a statistickými údaji jsou konkrétní lidé. A nejčastější slovo, které od nich slýchal, byla „opuštěnost“. Jakoby je španělské orgány nechaly napospas osudu. (viz body 9-11 zprávy zvláštního zpravodaje dostupné zde: <https://bit.ly/3e8Meah>; shrnutí v českých médiích zde: <https://bit.ly/3tqGyyO>). Podle krajského soudu by se k podobné formální lhostejnosti a „opuštění“ žalobců neměly přidat i české orgány veřejné moci.

VII. Závěr a náklady řízení

78. Krajský soud z výše popsaných důvodů zrušil obě rozhodnutí žalovaného (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Jak věc žalobce, tak věc žalobkyně a nezletilé žalobkyně pak žalovanému vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Žalovaného váže právní názor krajského soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), podle kterého *existují závažné důvody se domnívat, že ve Španělsku ve vztahu ke zranitelným osobám – žalobcům coby rodině s nezletilým dítětem, a navíc žalobkyni samotné coby těhotné ženě [§ 2 písm. i) zákona o azylu] – dochází k systémovým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv EU.*
79. Žalovaný proto v souladu s čl. 3 odst. 2 pododstavec druhý *in fine* a pododstavec třetí nařízení Dublin III bude pokračovat v posuzování kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení, aby zjistil, jestli nemůže jako příslušný určit jiný členský stát než Španělsko. *Pokud dojde k závěru, že podle tohoto ustanovení nebude možné provést přemístění do žádného jiného členského státu určeného na základě kritérií stanovených v kapitole III, pak se*

Česká republika stane příslušným členským státem. Za těchto okolností tedy bude žalovaný muset meritorně posoudit žádost žalobců o mezinárodní ochranu.

80. Žalobci sice byli ve věci úspěšní, ale žádné náklady nevyčíslili. Proto jim je krajský soud nepřiznal. Žalovaný úspěšný nebyl. Právo na náhradu nákladů řízení mu ani nevzniklo (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. Pokud kasační stížnost proti tomuto rozsudku nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 12. dubna 2021

Martin Kopa, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.